

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**

Directie Europees Landbouw- en
Visserijbeleid en
Voedselzekerheid

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk

DGAN-ELVW / 17090675

Datum 27 juni 2017
Betreft Verslag Landbouw- en Visserijraad 12 juni 2017

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik u over de uitkomsten van de Landbouw- en Visserijraad die 12 juni jl. plaatsvond in Luxemburg. Ook beantwoord ik een vraag van de vaste Commissie voor Financiën van 24 mei jl., bij het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2016, de Nationale Verklaring en de Staat van de Rijksverantwoording, over de bedragen aan subsidies uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) die elke EU-lidstaat in 2015 en 2016 heeft ontvangen (zie Kamerstuk 34 725, nr. 20).

Onderwerpen Landbouw- en Visserijraad

Biologische landbouw

Oriënterend debat

Het Maltees Voorzitterschap vroeg de lidstaten om richting te geven aan het onderhandelingsproces over het voorstel voor een verordening inzake biologische productie en etikettering (COM (2014)180). Eurocommissaris Hogan stelde dat de onderhandelingen over het voorstel op een cruciaal punt zijn beland. Volgens hem is er veel vooruitgang geboekt en is een akkoord mogelijk, als de lidstaten het eens zijn dat er een compromis moet komen in de komende weken. De huidige regels zijn verouderd en belemmeren de sector in zijn ontwikkeling. Het compromisvoorstel bevat een aantal verbeteringen, zoals verdere harmonisatie en minder uitzonderingen. Deze zouden verloren gaan, als er geen akkoord wordt bereikt. Dat zou innovatie belemmeren en betekenen dat er geen regels zijn voor bepaalde producten. Bovendien loopt een aantal uitzonderingen af, waardoor wordt teruggevallen op verouderde regels.

Op twee punten reikte Eurocommissaris Hogan een compromisvoorstel aan. Allereerst stelde de Eurocommissaris voor dat de Europese Commissie drie jaar na inwerkingtreding van de verordening een verslag uitbrengt over drempelwaardes voor residuen van niet-toegelaten producten en stoffen. Op grond van dit verslag zal de Europese Commissie overwegen of zij een nieuw voorstel op dit punt uitbrengt. Lidstaten die nu al striktere regels voor decertificering toepassen, mogen dit blijven doen, totdat er nieuwe regelgeving is vastgesteld. Het tweede punt betreft de huidige praktijk van de teelt in bakken, grote zakken of containers die in sommige lidstaten plaatsvindt en waarbij geen sprake is van

grondgebonden teelt. De Europese Commissie wil deze praktijk uitfasen en stelt een "standstill" voor gedurende een beperkte periode. Gedurende deze periode zal de Europese Commissie op basis van een rapport van de expertgroep voor technisch advies over biologische productie (Expert Group for Technical Advice on Organic Production, EGTOP) een voorstel doen.

Veel lidstaten pleitten voor het voortzetten van de onderhandelingen. Daar heb ik me bij aangesloten. Ik ben optimistisch over een oplossing, als alle betrokkenen, waaronder het Europees Parlement, zich constructief opstellen. Diverse lidstaten riepen op tot flexibiliteit en een constructieve houding. Enkele lidstaten pleitten daarentegen om de onderhandelingen stop te zetten.

De voorstellen van de Europese Commissie werden door verscheidene lidstaten ondersteund. Ook ik heb de voorstellen verwelkomd als basis voor een mogelijk compromis. Verder noemden veel lidstaten voor hen gevoelige, openstaande punten waarvoor nog een oplossing moet worden gezocht: onder meer de kasteelt en grondgebondenheid, zaaigoed, het maximum aantal kippen per pluimveestal, het afschaffen van derogaties, de regels over import en controles en databases. Zelf heb ik aangegeven dat voor Nederland in ieder geval de volgende kritiekpunten nog om een oplossing vragen: het voorstel om lidstaten te verplichten om preventieve maatregelen te nemen om contaminatie te voorkomen, het maximumaantal van 3000 legkippen per pluimveestal (in plaats van per compartiment), en het gebruik van mineralen en vitaminen niet alleen toe te staan in babyvoeding maar ook in voeding voor speciale dieetdoeleinden.

Een groot deel van de lidstaten onderstreepte het belang van consumentenvertrouwen in de biologische sector en van een gelijk speelveld voor producenten. Ook mag de regelgeving geen belemmering vormen voor verdere ontwikkeling van de sector en niet tot extra lasten leiden. Wat sommige lidstaten betreft vormt de laatste compromistekst een verslechtering ten opzichte van het oorspronkelijke Commissievoorstel dat verdere harmonisatie en vereenvoudiging tot doel had.

Het Maltees Voorzitterschap concludeerde dat het op basis van de discussie in deze Raad nog een poging gaat doen door een voorstel voor een nieuw mandaat voor een laatste triloog onder het Maltese voorzitterschap, eind juni, voor te bereiden. Eurocommissaris Hogan gaf aan het Voorzitterschap hierin te ondersteunen.

Marktsituatie

Actuele informatie van de Europese Commissie

Eurocommissaris Hogan informeerde de Raad over actuele ontwikkelingen in de situatie op de landbouwmarkten, een onderwerp dat de afgelopen periode geregeld op de Raadsagenda stond (ST 9757/17). Hij stelde dat de markten weliswaar een zekere stabiliteit kennen, maar dat we niet op onze lauweren kunnen rusten. In diverse sectoren zijn de prijzen gestegen. De boterprijzen zijn

hoger dan ooit. Ook de prijzen voor magere melkpoeder herstellen zich en de melkproductie daalt. De productie van magere melkpoeder is met 100 miljoen ton gedaald. Wel geeft het niveau van openbare interventievoorraden aanleiding tot zorg. De export van boter, kaas en melkpoeder is met 17 % gestegen tot 2,3 miljard euro. Ook in de rundvleessector is de situatie verbeterd. Vanuit de zuivelsector is er minder druk en door een lagere productie hebben de prijzen zich hersteld. De prijzen zijn stabiel en liggen boven het niveau van 2016. In de varkensvleessector is de prijs hersteld, onder meer door een stijging van de export naar China en Hongkong. In de groente- en fruitsector hebben weersomstandigheden schade berokkend, wat mogelijk tot hogere prijzen en tekorten kan leiden. Maar de situatie is niet zo ernstig dat de Europese Commissie noodmaatregelen moet vaststellen. Over de graansector was de Eurocommissaris gematigd positief en ook voor oliehoudende zaden ziet het er voor 2017 goed uit. Hij was eveneens positief over de suikersector, waarvan de Europese Commissie de situatie op de voet volgt. Eurocommissaris Hogan sloot af door te stellen dat echt herstel alleen mogelijk is bij marktgeoriënteerd gedrag, en dat het opkopen van overschotten alleen in laatste instantie moet gebeuren. Dat vond de Eurocommissaris een punt om over na te denken voor het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

Diverse lidstaten wezen op ontwikkelingen in hun lidstaat waar weersomstandigheden (vorst, droogte) schade hebben veroorzaakt. Verder gingen ze in op knelpunten in specifieke sectoren, onder meer de rijstsector en de groente- en fruitsector, de pluimveesector (als gevolg van vogelgriep) en de varkensvleessector (als gevolg van de Afrikaanse varkenspest). Ook over de zuivelsector uitten enkele lidstaten zorgen. Een aantal lidstaten riep de Europese Commissie op tot waakzaamheid, onder meer voor de suikersector na afschaffing van het quotum in september. Enkele lidstaten onderstreepten het belang van goede instrumenten om risico's te beheersen. Zelf heb ik naar voren gebracht dat de ontwikkelingen, onder meer in de zuivelsector, bemoedigend zijn. Marktoriëntatie werkt, de markt herstelt zich mede dankzij enkele maatregelen van de Europese Commissie. Ik heb aangegeven dat ik vind dat het automatisme van het instrument van interventie moet worden heroverwogen en dat bij het besluit om interventie te openen ook de prijsontwikkeling van andere producten naast magere melkpoeder moet meewegen. Voor de suikersector zal de markt zich gemakkelijker aanpassen dan in de zuivelsector. Bij suikerteelt kun je elk jaar opnieuw beslissen om te telen of niet.

In reactie stelde Eurocommissaris Hogan dat de markt zich positief ontwikkelt, ook al zijn er lidstaten met specifieke probleemsituaties. De Europese Commissie blijft de markt nauwlettend volgen en blijft behoedzaam in de afbouw van de interventievoorraad melkpoeder. Verder benadrukte de Eurocommissaris dat hij blijft inzetten op de opening van markten om daarmee de afzet buiten de EU te bevorderen. De Europese Commissie heeft promotiecampagnes in 32 landen ondersteund en werkt hard aan handelsovereenkomsten met oog voor gevoelige producten. Eurocommissaris Hogan verwacht met de Mercosur-landen eind 2017 een akkoord te bereiken.

Diversen: EU-standpunt in WTO-onderhandelingen over landbouw
Informatie van de Oostenrijkse, Bulgaarse, Cypriotische, Franse, Griekse, Hongaarse, Italiaanse, Litouwse, Poolse, Roemeense, Slowaakse en Spaanse delegatie

De Poolse delegatie vroeg aandacht voor de WTO-onderhandelingen over handelsversturende landbouwsteun en de relatie met het toekomstige GLB (ST 9981/1/17). Dit met het oog op de 11^e Ministeriële Conferentie van de WTO die van 11 tot en met 14 december plaatsvindt in Buenos Aires. De Poolse delegatie stelde dat de onderhandelingen in WTO-verband geen afbreuk mogen doen aan de mogelijkheden om als EU zelf het GLB te hervormen. Diverse lidstaten vielen de Poolse delegatie bij en stelden dat de Landbouw- en Visserijraad goed betrokken moet worden bij de voorbereidingen op de WTO-onderhandelingen.

Eurocommissaris Hogan reageerde met de opmerking dat de WTO-regels de basis vormen voor de handel in landbouwproducten. Een succesvolle afronding in december is nodig om handelsversturende maatregelen van derde landen tegen te gaan. De Europese Commissie zal de lidstaten hierbij goed blijven betrekken.

Diversen: Onderhandelingen over de associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Mercosur
Informatie van de Oostenrijkse, Bulgaarse, Cypriotische, Franse, Griekse, Hongaarse, Ierse, Poolse, Roemeense, Slowaakse en Sloveense delegatie

De Franse delegatie gaf aan voorstander te zijn van een ambitieus akkoord tussen de EU en Mercosur dat tot beider voordeel strekt (ST 10147/17)). Uit de effectbeoordeling van de cumulatieve effecten van handelsakkoorden die de Europese Commissie vorig najaar publiceerde, blijkt dat het akkoord met Mercosur grote gevolgen kan hebben voor de rundvleessector.¹ Frankrijk vond het daarom zaak om een zorgvuldige inschatting te maken en pleitte voor een geleidelijke aanpak, zodat een evenwichtig resultaat tot stand komt. Frankrijk wilde daarnaast dat landbouwministers zich kunnen uitspreken over de onderhandelingsresultaten. Veel lidstaten ondersteunden dit pleidooi en riepen de Europese Commissie op om transparant te zijn en de lidstaten goed te betrekken. Een aantal lidstaten riep op om kwetsbare sectoren te beschermen.

Eurocommissaris Hogan beaamde dat de EU-landbouwbelangen goed moeten worden meegenomen in de onderhandelingen over Mercosur. Inzet is een evenwichtig akkoord. De Europese Commissie is bereid om de zorgen van lidstaten te bespreken en om transparant te werk te gaan. Eurocommissaris

¹ 'Cumulative economic impact of future trade agreements on EU agriculture', JRC Science Report, Europese Commissie, 2016,
http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC103602/lb-na-28206-en-n_full_report_final.pdf

Hogan zei toe de zorgen over te brengen aan Eurocommissaris Malmström voor Handel.

Diversen: conferentie van de ministers van Landbouw in van de Afrikaanse Unie (AU) en de Europese Unie (EU)

Informatie van de Europese Commissie

De Europese Commissie informeerde de Raad over de vijfde EU-AU-top, die op 28 en 29 november plaatsvindt in Ivoorkust, en refereerde hierbij onder andere aan de in Noordwijk gehouden conferentie tijdens het Nederlandse voorzitterschap (ST 10101/17). Als voorbereiding vindt op 2 juli, voorafgaand aan de Raadsbijeenkomst van de Voedsel- en Landbouworganisatie (Food and Agriculture Organization, FAO) een bijeenkomst van Landbouwministers uit de EU en AU plaats. Deze bijeenkomst zal het belang van duurzame landbouw voor banen en economische groei voor de jonge generatie in Afrika uitwerken. De betrokkenheid van de private sector hierbij krijgt volop aandacht o.a. met een investeringsplatform op 1 juli. Eurocommissaris Hogan riep de lidstaten op om actief betrokken te zijn. Het Estse Voorzitterschap zal dit initiatief steunen.

Diversen: Europese verklaring inzake soja

Informatie van de Duitse en Hongaarse delegatie

De Duitse delegatie informeerde de Raad over de verklaring die tien Centraal-Europese en Balkanlanden tijdens een internationale conferentie op 10 mei jl. hebben ondertekend (ST 10055/17). De verklaring gaat in op het stimuleren van een duurzame productie van soja met het oog op de Sustainable Development Goals in het kader van de VN 2030-agenda en roept op tot het ontwikkelen van markten voor niet genetisch gemodificeerde soja(producten). De Duitse delegatie riep de andere lidstaten op om de verklaring en marge van de Landbouw- en Visserijraad in juli te ondertekenen. Soja kan onder meer bijdragen aan de vruchtbaarheid van de bodem. Het potentieel van de EU is bij de productie van soja nog niet volledig benut. Duitsland vond het van belang om in te zetten op groei van de teelt van eiwithoudende producten, ook met het oog op duurzaamheid. Verscheidene lidstaten ondersteunden de inzet in de verklaring. Enkele lidstaten kondigden het voornemen aan om de verklaring te ondertekenen. Een aantal lidstaten onderstreepte het belang om minder afhankelijk te worden van de import van soja.

De Europese Commissie sprak haar dank uit voor het initiatief. Eurocommissaris Hogan wees op de mogelijkheden die het GLB momenteel al op enkele vlakken biedt aan de productie van soja. De Europese Unie is nu in grote mate afhankelijk van de invoer van soja. Er zit enige groei in de teelt, maar slechts 5% van de benodigde soja produceert de Europese Unie zelf. Indien de EU zelf alle benodigde soja zou willen produceren, zou dat 45 miljoen ton bonen, geproduceerd op 15 miljoen hectare, vergen. De Europese Commissie zal zich constructief opstellen en zal werken aan het opstellen van een proteïnestrategie.

Diversen: crisisparaatheid voor plant- en diergezondheid
Informatie van het Voorzitterschap

Het Voorzitterschap informeerde de Raad over de besprekingen over crisisparaatheid op het gebied van plant- en diergezondheid in de raads werkgroepen van de Chief Veterinary Officers (CVO's) en Chief Officers of Plant Health (COPH's; ST 10059/17).

Lidstaten onderschreven het belang van goede preventie en bestrijding van dier- en plantenziekten en plagen en bedankten het Maltese Voorzitterschap voor de aandacht dat het aan dit thema heeft gegeven. Ziekten en plagen kunnen forse consequenties hebben op economisch vlak en soms ook voor de volksgezondheid. Het grensoverschrijdende karakter dwingt de Europese Unie om het beleid daarvoor te harmoniseren en de Europese Commissie om de uitvoering daarvan te coördineren.

Eurocommissaris Andriukaitis onderschreef dit en noemde de Afrikaanse Varkenspest, de vogelgriep, het dennenaaltje en xylella fastidiosa als recente ziekten en plagen met de nodige impact. Hij wees op het belang van earlywarning-systemen en bewustwording in de sector en van het publiek. De Eurocommissaris riep op tot versterking van preventie en bestrijdingsplannen.

Diversen: diergeneesmiddelenverordening
Informatie van het Voorzitterschap over de stand van zaken

Het Maltees Voorzitterschap informeerde de Raad over de stand van zaken bij de onderhandelingen over het voorstel voor een Verordening Diergeneesmiddelen (COM (2014) 558; ST 9072/17). Deze verordening heeft betrekking op het in de handel brengen, de vervaardiging, invoer, uitvoer, controle en het voorschrijven en toepassen van diergeneesmiddelen voor alle diersoorten. Daarnaast worden in het voorstel maatregelen getroffen om het risico op het ontstaan van antimicrobiële resistentie (AMR) door het toepassen van antibiotica bij dieren te verminderen. Dit is ook voor Nederland een prioriteit. Nederland organiseerde tijdens zijn eigen voorzitterschap een conferentie over dit onderwerp. Doel van de Europese Commissie is het verbeteren van de interne markt, verhogen van de concurrentiekracht en innovatie, verminderen van de regeldruk zonder te toeren aan de veiligheid voor volksgezondheid, diergezondheid, dierenwelzijn en milieu. Het Maltees Voorzitterschap liet ook weten dat de discussies lang duren, omdat het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie aan duidelijkheid te wensen liet.

Lidstaten benoemden hun prioriteiten bij deze nieuwe verordening, zoals het tegengaan van AMR, het reguleren van internethandel en de beschikbaarheid van diergeneesmiddelen. Verder prezen lidstaten het Maltees Voorzitterschap voor de voortgang die het had geboekt, maar spraken de wens uit richting het inkomend Ests Voorzitterschap en de andere lidstaten om zo snel mogelijk tot een mandaat

te komen om daarmee de trilog met het Europees parlement te kunnen beginnen.

Eurocommissaris Andriukaitis vroeg de lidstaten om voortgang te boeken, maar in de wetstekst ook gestalte te geven aan hun breed gedragen wens om AMR tegen te gaan. De Eurocommissaris kondigde daarbij aan dat de Europese commissie op 29 juni a.s. het nieuwe EU AMR-Actieplan te zullen goedkeuren, dat het oude actieplan moet opvolgen.

Diversen: vleesfraude in Brazilië: stand van zaken
Informatie van de Europese Commissie

Eurocommissaris Andriukaitis informeerde de Raad over de stand van zaken rond de vleesfraude in Brazilië. De intensivering van de importcontrole aan de Europese grenzen heeft geleid tot 4416 gecontroleerde partijen, waarvan uiteindelijk 108 zijn geweigerd vanwege aanwezigheid van salmonella in pluimvee (77), ongeldige certificering en koelingsproblemen. Begin mei heeft de Europese Commissie een uitgebreide audit uitgevoerd van het Braziliaanse systeem dat zorg moet dragen voor export van veilige dierlijke producten naar de EU. Hierbij is een aantal kritische tekortkomingen geconstateerd in het exportsysteem in het algemeen, met name in de Braziliaans paarden- en pluimveevleessectoren. Met het doel om de volksgezondheid in de EU te beschermen heeft Eurocommissaris Andriukaitis daarop de grens voor paardenvlees uit Brazilië gesloten, de uitbreiding van de lijst van erkende Braziliaanse exporterende bedrijven aangehouden en een 100% pre-exportcontrole geëist van Brazilië op salmonella in pluimveevlees en daarmee verband houdende aanvullende certificeringseisen. Brazilië is eveneens gevraagd een plan op te stellen dat de situatie moet verbeteren en over de implementatie daarvan de te rapporteren. De Europese Commissie zal in november 2017 wederom een audit uitvoeren in Brazilië.

Lidstaten reageerden met de wens om de bescherming van de Europese volksgezondheid als prioriteit te stellen en steunden de snelle maatregelen die Eurocommissaris Andriukaitis heeft genomen. Een aantal lidstaten gaf aan dat ze aanvullende maatregelen zullen steunen, indien de situatie in Brazilië niet verbetert. Verscheidene lidstaten, waaronder Nederland, spraken hun zorgen uit over de recente audits van de Europese Commissie in Brazilië. De resultaten van deze audits zijn zorgelijk en onacceptabel. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, benadrukte dat Brazilië zelf moet zorgen dat alleen veilig voedsel naar de EU wordt geëxporteerd en dat de controlelast niet bij de EU moet komen te liggen. Extra stappen van Brazilië zijn noodzakelijk om weer vertrouwen te krijgen in het Braziliaanse systeem en de producten die Brazilië naar de EU exporteert. Een beperkt aantal lidstaten vroeg ook een grotere mate van wederkerigheid in de handel voor dierlijke producten met Brazilië.

Eurocommissaris Andriukaitis reageerde met zijn bereidheid om te zijner tijd zo nodig de maatregelen verder aan te scherpen en benadrukte dat ook voor hem de bescherming van de Europese volksgezondheid de hoogste prioriteit geniet. Ook

deelde hij de lijn dat de Braziliaanse autoriteiten verantwoordelijk zijn en moeten worden gehouden voor de extra controlelast, en niet de Europese competente autoriteiten.

Uitgaven ELFPO per EU-lidstaat voor de financiële jaren 2015 en 2016 (in miljoenen euro's*)

Met onderstaand overzicht beantwoord ik een vraag van de Vaste Commissie voor Financiën van 24 mei jl. bij het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2016, de Nationale Verklaring en de Staat van de Rijksverantwoording (zie Kamerstuk 34 725, nr. 20). Genoemde Vaste Commissie vroeg om een overzicht van de bedragen aan subsidies uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) die elke EU-lidstaat in 2015 en 2016 heeft ontvangen.

Lidstaat	2015	2016
België	79,3	57,9
Bulgarije	451,8	257,8
Tsjechië	233,7	343,9
Denemarken	68,7	118,1
Duitsland	729,6	1.142,0
Estland	47,5	131,6
Ierland	381,9	399,0
Griekenland	520,7	731,5
Spanje	1.173,5	904,0
Frankrijk	812,9	702,6
Kroatië	94,9	151,3
Italië	1.359,8	980,7
Cyprus	22,2	16,6
Letland	74,9	172,4
Litouwen	108,8	276,2
Luxemburg	14,2	11,7
Hongarije	450,7	342,9
Malta	10,5	6,1
Nederland	50,4	73,1

Oostenrijk	420,7	635,0
Polen	1.430,9	1.106,5
Portugal	305,3	748,4
Roemenië	1.501,5	1.140,8
Slovenië	46,7	128,3
Slowakije	122,5	207,9
Finland	406,5	425,1
Zweden	175,6	248,1
Verenigd Koninkrijk	620,5	846,1
TOTAAL ELFPO	11.716,5	12.305,6

* Inclusief betalingen voor de programma's 2007-2013 (waar van toepassing)

(w.g.) Martijn van Dam
Staatssecretaris van Economische Zaken